

„Este o întrebare deschisă dacă sub comuniști s-a distrus mai mult din vechiul București decât în perioada democratică”. Astfel mă gândeam să-mi încep un articol despre mutilarea capitalei; asta până când am mai cercetat subiectul și mi-am dat seama că, de fapt, nu este niciun paradox la mijloc.

Până în urmă cu cinci ani, conform specialiștilor, în București fuseseră puse la pământ cam 7-8% din clădirile istorice ale orașului, iar în toată cariera sa, Ceaușescu demolase 15% din patrimoniul capitalei. Totuși, în ultimi cinci ani s-a construit și s-a demolat cu o furie bezmetică așa că este foarte probabil să ne fi apropiat rapid, dacă nu chiar să fi depășit realizările arhitectonice ale epocii de aur.

Însă indicatorii cantitativi nu dau nici pe departe măsura dezastrului petrecut în București. Pentru că, după cum au observat mai mulți cercetători, adevărata dramă constă în desfigurarea tuturor zonelor istorice, prin apariția unor clădiri incongruente cu peisajul urban specific. Sunt construcții care nu doar că nu se încadrează, dar par că își proclamă sfidător diferența, aroganța și urâtenia. Mergeți pe orice stradă veche din București indiferent de cartier și este aproape imposibil să nu descoperiți o mică sau, cel mai probabil, o mare cutie de beton și sticlă, bineînțeles, fără acoperiș și fără niciun fel de personalitate.

S-au pierdut pentru totdeauna monumente istorice inestimabile, iar altele au fost pur și simplu desfigurate și oculte. În timpul comuniștilor, de pildă, bisericile erau martelate. Astăzi ele sunt sufocate, copleșite și strivite de bastarzii stilului internațional. Nu este nicio metaforă la mijloc. Încercați să priviți dacă puteți la Biserica Armenească sau la Catedrala Sf. Iosif, asta dacă le veți mai descoperi.

Nu este singura formă de agresiune, deși este printre cele mai radicale.

Unele clădiri au trăit neșansa de a pica în mâna tineretului hipsteresc revoluționar, care altfel poate protesta pentru mediu, pentru patrimoniu și pentru salvarea Bucureștiului. Dar asta nu împiedică același tineret să vandalizeze fără nicio urmă de remușcare și „conștiință urbană” Palatul Știrbey de pe Calea Victoriei, cu acea formă de violență numită graffiti, cu atât mai respingătoare cu cât își arogă pretenția de a fi artă. Să mai spunem că pentru a desăvârși opera de distrugere, grădina din spatele Palatului a fost transformată în cârciumă de și pentru noul proletariat intelectual.

Cel mai adesea, politicienii au fost identificați ca responsabili pentru apocalipsa urbană și arhitectonică a orașului. Ei sunt cei care au dat avize pentru construcții ilegale, care au dat ordine de demolare a cartierelor și caselor istorice, ei sunt cei care nu poartă niciun respect patrimoniului șamd. Sunt acuzații juste dar mută disproporționat vina, deoarece în București este îngrozitor nu doar ce s-a demolat, ci poate mai ales ceea ce s-a construit. Deși s-au ridicat sute de clădiri, cu fonduri uriașe, este greu de remarcat măcar o singură creație cât de cât frumoasă. Peste tot unde privești îți apar coloși de sticlă, mamuți de beton, aceeași apăsătoare și deprimantă uniformitate.

Să luăm ca exemplu o zonă, oricum nu foarte strălucită, precum campusul Grozăvești. Acolo, mai întâi s-a construit un complex comercial, la fel de atrăgător stilistic precum o schelă pusă la pământ, apoi s-a ridicat un pod de fier militaros, iar capodopera s-a desăvârșit printr-un mastodont de sticlă - uzină desăvârșită a corporatismului.

Odată ce avem în vedere în principal ce s-a construit ne dăm seama că adevărații vinovați nu sunt politicienii și funcționarii publici, ci arhitecții. Nu politicienii și birocrații au decis cum vor arăta noile case și clădiri din București. Libertatea de a construi ce vrei și cum vrei, conferită în perioada democratică, nu a rezultat decât într-o monotonie stilistică înfiorătoare cu nimic mai strălucită decât cea comunistă, pe care filosoful Sir Roger Scruton o explica prin educația arhitecților: „Programa universitară de astăzi nu-i mai învață pe tineri respectul față de tradițiile din arhitectură (...) Tinerii (pe vremuri) erau învățați să deseneze (inclusiv figura umană), să studieze Ordinele istorice ale arhitecților, să facă lucruri precum desenarea unei umbre când soarele cade, la ora 16.00, asupra unui capitel ionic. Odată ce un arhitect putea să facă asta, el nu mai băga în seamă copilăreștile desene „moderniste” ale lui Le Corbusier. Păcat că școala românească de arhitectură a pierdut aceste nobile deprinderi.”

Bietul București

Scris de Ninel Ganea
Joi, 28 Februarie 2019 12:29

Singura virtute a arhitecturii românești contemporane o reprezintă sincronizarea cu un deșeu cultural internațional. Oriunde călătorești astăzi în lume vei da peste aceleași construcții stupide, uniforme și barbare, pe care le vezi în toată mizeria lor și la București.

Din acest punct de vedere este surprinzătoare propunerea lui Nicușor Dan de a aduce un arhitect șef străin de „anvergură” peste București, pe considerentul că „în Occidentul european respectul pentru patrimoniu este încetățenit”. Occidentul are propria sa istorie rușinoasă de demolări, cu mult mai îndelungată decât a noastră (vezi de pildă „[Distrușerea Parisului](#)”), iar importul nu garantează în sine nimic.

Cu alte cuvinte, nu vom avea o schimbare de paradigmă urbanistică și arhitectonică la București până când nu ne vom elibera de cultura nihilist anti-umană în care trăim. Și nu sunt semne că ne îndreptăm spre așa ceva, ba chiar mai degrabă pare că ne adâncim în acest iad geometric.

De altfel, problema arhitecturii și a orașului violat de arhitecți nu a apărut nici după Revoluție, nici odată cu Ceaușescu, ci cu mult mai înainte. Chiar și în venerabilele cartiere bucureștene construite în interbelic poți găsi fără greutate case ultra moderniste, care, deși respectă regimul de înălțime, sunt ca un corp străin în organismul local.

O ilustrare grăitoare pentru filosofia arhitectului român modern ne-o oferă romanul „Bietul Ioanide”. Personajul principal, instruit în Franța, construiește la București, în răspăr cu întreaga tradiție, o biserică de ciment iar descrierea ditirambică a lui Călinescu ne spune tot ceea ce ar trebui să știm despre cultura noastră urbană: „Ioanide ridicase biserica având înaintea ochilor orașul de mâine fără nicio considerație față de efemera improvizație momentan vizibilă. Dărmase cu imaginația tot cartierul de cocioabe.”